

การเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และตัวตน ของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4 หลังผ่าน การเรียนจิตเวชศาสตร์

จารุรินทร์ ปีตานพงศ์ พบ.*, อานนท์ วิทยานนท์ พบ.*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของความรู้ ทักษะ และการพัฒนาตัวตน
ในนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4 หลังผ่านการเรียนวิชาจิตเวชศาสตร์

วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาแบบ prospective descriptive study เก็บข้อมูลโดยใช้
แบบสอบถามแบบตอบเองในนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4 ทุกคน ในช่วงก่อนและช่วงสิ้นสุดการเรียน
วิชาจิตเวชศาสตร์ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ในรูปแบบของความถี่ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนการประเมินตนเองในช่วงก่อนและหลังการ
เรียนโดยใช้ Wilcoxon matched-pairs signed-ranks test

ผลการศึกษา นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4 มีจำนวนทั้งสิ้น 141 ราย ให้ความร่วมมือในการตอบ
แบบสอบถามทุกคน มีอายุเฉลี่ย 21.5 ปี (SD=0.8) เกรดเฉลี่ย 3.2 (SD=0.3) ผลการศึกษา
พบว่า นักศึกษาแพทย์ให้คะแนนการประเมินตนเองในด้านความรู้ ทักษะ และการพัฒนา
ตัวตนในช่วงหลังเรียนรายวิชาจิตเวชศาสตร์ สูงกว่าในช่วงก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($p < 0.0001$) 0.05 และความแตกต่างของคะแนนประเมินตนเองในช่วงก่อนและหลังสิ้นสุดการ
เรียน (change score) ในด้านทักษะต่อวิชาจิตเวชศาสตร์ และการพัฒนาตัวตนมีความสัมพันธ์
กับรอบหมุนเวียนของการเรียน โดยมีค่า change score เพิ่มสูงสุดในนักศึกษาแพทย์กลุ่มรอบ
หมุนเวียนรายวิชาสุดท้าย

สรุป การสอนวิชาจิตเวชศาสตร์ ทำให้นักศึกษาแพทย์มีความรู้ ทักษะ และการพัฒนาตัวตน
เพิ่มสูงขึ้น

คำสำคัญ ความรู้ ทักษะ ตัวตน นักศึกษาแพทย์ จิตเวชศาสตร์

วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2557; 59(2): 121-128

* ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

Change of Knowledge, Attitude and Self Awareness of the Fourth Year Medical Students after Studying in Psychiatry

Jarurin Pitanupong M.D.*, Arnont Vittayanont M.D.*

ABSTRACT

Objective : To explore knowledge, attitude, and self awareness after studying in psychiatry field among the fourth year medical students in the 2012 academic year.

Methods : This was a prospective descriptive study using a self-administered questionnaire among the fourth year medical students before and after studying in the Department of Psychiatry. Data were presented as descriptive statistics (frequency, percentage, mean), and comparisons between the pre-score and post-score were made using the Wilcoxon matched-pairs signed-ranks test.

Results : A total of 141 fourth year medical students participated in this study; the mean age was 21.5 years (SD=0.8) and the average grade was 3.2(SD=0.3). The results showed that the self-assessed student scores were significantly higher at the end of the study period in knowledge, attitude, and self awareness, ($p<0.0001$). The change of score in attitude and self awareness was correlated to student group rotation; the last student group rotation had the greatest change of score.

Conclusions : After studying psychiatry, the self-assessed student scores were higher in knowledge, attitude, and self awareness.

Keywords: knowledge, attitude, self awareness, medical student, psychiatry

J Psychiatr Assoc Thailand 2014; 59(2): 121-128

* Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla, 90110

บทนำ

จิตเวชศาสตร์เป็นวิชาที่มีมุมมองต่อผู้ป่วยแบบองค์รวม (holistic approach) อันหมายถึงการมีองค์ความรู้เรื่องโรคการรักษารักษาป้องกันเข้าใจมิติของจิตใจมนุษย์และพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากจิตใจที่มีความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับพระราชดำริของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกที่ว่า “ฉันไม่ได้ต้องการให้เธอมีความรู้ทางการแพทย์เพียงอย่างเดียว แต่ฉันต้องการให้เธอเป็นคนด้วย”¹

การสื่อสารประกอบด้วย กระบวนการฟัง คือ การแขวนความคิด (suspension of assumption) การเข้าไปอยู่ในประสบการณ์ผู้ป่วย (tune in), การหาเหตุการณ์ที่เป็นรูปธรรม (concrete evidence) เรื่องเล่า (narrative process) ความเห็นอกเห็นใจ (empathy) จัดเป็นศาสตร์หนึ่งของวิชาจิตเวชศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจเนื้อหาเรื่องเล่าความเจ็บป่วยร่วมกับเกิดความรู้สึกเห็นใจเห็นความทุกข์และเข้าถึงจิตใจของผู้ป่วยอย่างเป็นทางการที่ต่อเนื่องและสอดคล้องกับความเป็นจริงที่เป็นชีวิตของผู้ป่วย² ในกระบวนการสอนของรายวิชาจิตเวชศาสตร์นั้นเป็นการรวมของสองศาสตร์ที่มีองค์ความรู้เรื่องโรคทางจิตเวชและทักษะการสื่อสารเข้าใจด้วยกัน ดังนั้นการทำให้นักศึกษาแพทย์มีความรู้ความเข้าใจ และเกิดทัศนคติในเชิงบวกต่อรายวิชา รวมทั้งมีความตระหนักรู้ถึงตัวตนของตนเองย่อมส่งผลดีต่อตัวผู้ป่วยจิตเวชและผู้ป่วยทางกายที่มีมิติปัญญาทางจิตใจและสังคม³ ทั้งนี้เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโลกาภิวัตน์ยุคใหม่และระบบ global sociopolitical ย่อมมีความเป็นไปได้สูงที่ในอนาคตจะพบผู้ป่วยที่มีปัญหาโรคทางกายร่วมกับมีปัญหาลุขภาพจิตมีจำนวนมากขึ้น⁴⁻⁷ นอกจากนี้กระบวนการสอนที่ทำให้นักศึกษาแพทย์มีความลึกซึ้งถึงแก่นแท้ของวิชาจิตเวชศาสตร์ยังส่งผลดีต่อการผลิตบัณฑิตแพทย์ที่จะมาเป็นจิตแพทย์ในลำดับต่อไปอีกด้วย⁸

ในอดีตที่ผ่านมาได้มีการศึกษา พบว่า นักศึกษาแพทย์ชั้นปรีคลินิกส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาจิตเวชศาสตร์ โดยเฉพาะนักศึกษาแพทย์แพทย^{9,10} อย่างไรก็ตามพบว่า บางการศึกษาให้ผลที่แตกต่างกันออกไป^{11,12} ส่วนการศึกษาในประเทศไทยพบว่า ในปี พ.ศ. 2532 มีรายงานการศึกษาถึงการเรียนจิตเวชศาสตร์กับทัศนคติของนักศึกษาแพทย์ ชั้นปีที่ 4 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 81 ราย โดยใช้แบบสอบถาม Attitude Towards Psychiatry (ATP-30) พบว่าทัศนคติของนักศึกษาแพทย์ส่วนใหญ่ไม่เปลี่ยนแปลงหลังจากสิ้นสุดการเรียนในรายวิชาจิตเวชศาสตร์¹³ เนื่องจากในปัจจุบันหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้กำหนดให้ภาควิชาจิตเวชศาสตร์สร้างหลักสูตรการสื่อสารให้กับนักศึกษาแพทย์ตั้งแต่ศึกษาอยู่ในช่วงชั้นปรีคลินิกและเมื่อนักศึกษาแพทย์ขึ้นมาชั้นคลินิก ในรายวิชาจิตเวชศาสตร์จะบูรณาการนำกระบวนการสื่อสารดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นมาใช้ในการซักประวัติผู้ป่วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีเรื่องเล่าอันประกอบด้วยเนื้อหาความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมต่อความเจ็บป่วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและวางแผนการรักษาที่มีมิติของจิตใจและสังคมนับได้ว่าการสอนในลักษณะดังกล่าวจะทำให้นักศึกษาแพทย์มีความรู้ในเรื่องโรคทางจิตเวช การรักษาด้านจิตสังคมรวมทั้งเกิดการพัฒนาตัวตนของตนเอง รู้จักฟังเข้าใจจิตใจผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์และมีมุมมองบวกต่อวิชาจิตเวชศาสตร์

ดังนั้นการศึกษาเพื่อเข้าใจถึงการมีองค์ความรู้ทัศนคติที่มีต่อจิตเวชศาสตร์และการพัฒนาตัวตนในนักศึกษาแพทย์ชั้นคลินิกที่ได้รับการสอนเรื่องการสื่อสารดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ย่อมทำให้เราเข้าใจถึงการสร้างองค์ความรู้ ทัศนคติที่มีต่อจิตเวชศาสตร์ได้ลึกซึ้งขึ้น ซึ่งนับว่าจะยังสร้างประโยชน์ที่ดีต่อการสร้างบัณฑิตแพทย์ที่มีมิติของการเข้าใจจิตใจผู้ป่วยและการสร้างจิตแพทย์ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของความรู้ ทักษะ และการพัฒนาตัวตนของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2555 หลังจากผ่านการเรียนวิชาจิตเวชศาสตร์

วิธีการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

เป็นการศึกษาแบบ prospective descriptive study

กลุ่มประชากรที่ศึกษา

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2555 ทุกคน

เครื่องมือที่ใช้

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้จากการให้นักศึกษาแพทย์ประเมินตนเองโดยใช้แบบสอบถามแบบตอบเอง ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาเพื่อประเมินการสอบเป็นแบบ rating scale และไม่มีภาระระบุชื่อผู้ตอบ โดยคะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด ถึง คะแนน 10 หมายถึง มากที่สุด ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านการพัฒนาตัวตน จำนวน 4 ข้อ และ 3) ด้านทัศนคติต่อการเรียนวิชาจิตเวชศาสตร์ จำนวน 3 ข้อ

การเก็บข้อมูล

ผู้ช่วยวิจัยแจกแบบสอบถามแบบประเมินตนเองให้กับนักศึกษาแพทย์ 2 ครั้ง คือ ในช่วงก่อนและหลังสิ้นสุดการเรียนในรายวิชาสุขภาพและโรคของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ (10 สัปดาห์ถัดมา) โดยนักศึกษามีทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 จำนวน 52 ราย กลุ่มที่ 2 จำนวน 45 ราย และ กลุ่มที่ 3 จำนวน 44 ราย โดยทุกครั้งจะแจกแบบสอบถามในชั้นเรียนและรวบรวมกลับทันทีพร้อมกับใบยินยอมขอใช้ข้อมูล (inform consent) และโครงการนี้ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์ เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 (เลขที่ EC 56-205-03-1-3)

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้เชิงสถิติพรรณนา นำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบของความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอคะแนนการประเมินตนเองของนักศึกษาในด้านความรู้ การพัฒนาตัวตน และทัศนคติ ระหว่างก่อนและหลังฝึกปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติ wilcoxon matched paired sign rank test และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ เกรดเฉลี่ย และกลุ่มนักศึกษาแพทย์ตามรอบหมุนเวียน กับความแตกต่างของคะแนนประเมินตนเองในช่วงก่อนและหลังสิ้นสุดการเรียน (change score) โดยใช้ multiple regression

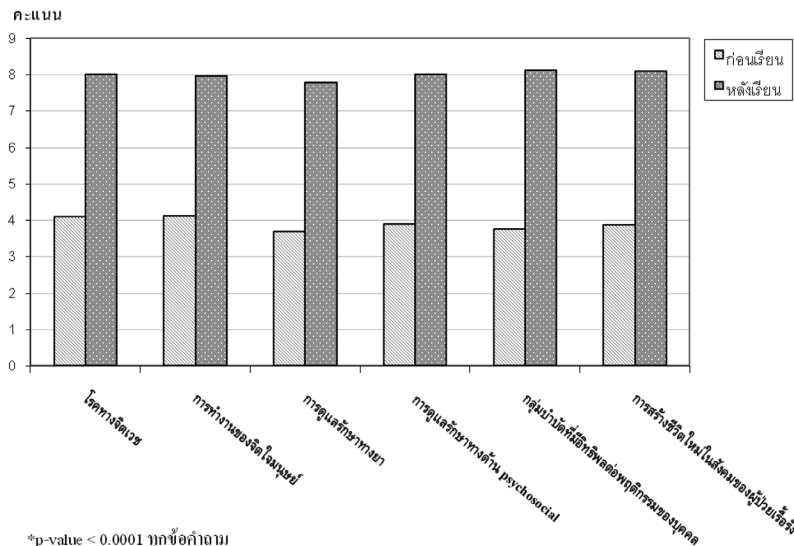
ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4 มีจำนวนทั้งสิ้น 141 ราย ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทุกคน ในจำนวนทั้งหมด 141 ราย เป็นเพศชาย 59 ราย (ร้อยละ 41.8) เพศหญิง 82 ราย (ร้อยละ 58.2) อายุเฉลี่ย 21.5 ปี (SD=0.8) เกรดเฉลี่ย 3.2 (SD=0.3) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 92.2) โดยนักศึกษากลุ่มที่ 1 จำนวน 52 ราย (ชายร้อยละ 51.9 หญิงร้อยละ 48.1) มีเกรดเฉลี่ย 3.1 (SD=0.4, ไม่ระบุเกรด 25 ราย) นักศึกษากลุ่มที่ 2 จำนวน 45 ราย (ชายร้อยละ 35.6 หญิงร้อยละ 64.4) มีเกรดเฉลี่ย 3.3 (SD=0.3, ไม่ระบุเกรด 12 ราย) และกลุ่มที่ 3 จำนวน 44 ราย (ชายร้อยละ 36.4 หญิงร้อยละ 63.6) มีเกรดเฉลี่ย 3.2 (SD=0.2, ไม่ระบุเกรด 24 ราย)

2. คะแนนความรู้ ทักษะ การพัฒนาตัวตน จากรายวิชาจิตเวชศาสตร์

ด้านความรู้ พบว่านักศึกษาแพทย์ให้คะแนนการประเมินตนเองด้านความรู้ในช่วงก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติงานเฉลี่ยเท่ากับ 3.9 (sd=1.5, median=3.7, คะแนนต่ำสุด-สูงสุด= 1.0-7.7) และ 8.0 (sd=0.9, median=8.0, คะแนนต่ำสุด-สูงสุด=4.3-10.0) ตามลำดับ ซึ่งพบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.0001$) ในทุกข้อคำถาม (รูปที่ 1)

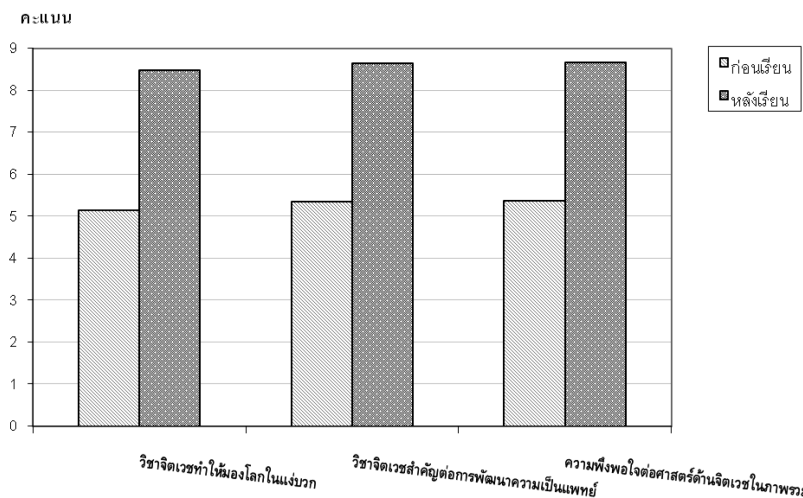

*p-value < 0.0001 ทุกข้อคำถาม

รูปที่ 1 คะแนนเฉลี่ยการประเมินตนเองในด้านความรู้วิชาจิตเวชศาสตร์ แยกตามข้อคำถาม (n=141)

ด้านทัศนคติต่อวิชาจิตเวชศาสตร์ พบว่า นักศึกษาแพทย์ให้คะแนนการประเมินตนเองด้านทัศนคติในช่วงก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติงานเฉลี่ยเท่ากับ 5.3 (sd=2.0, median=5.0, คะแนนต่ำสุด-

สูงสุด=1.0-10.0) และ 8.6 (sd=0.7, median=9.0, คะแนนต่ำสุด-สูงสุด=6.3-10.0) ตามลำดับ ซึ่งพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p<0.0001) ในทุกข้อคำถาม (รูปที่ 2)

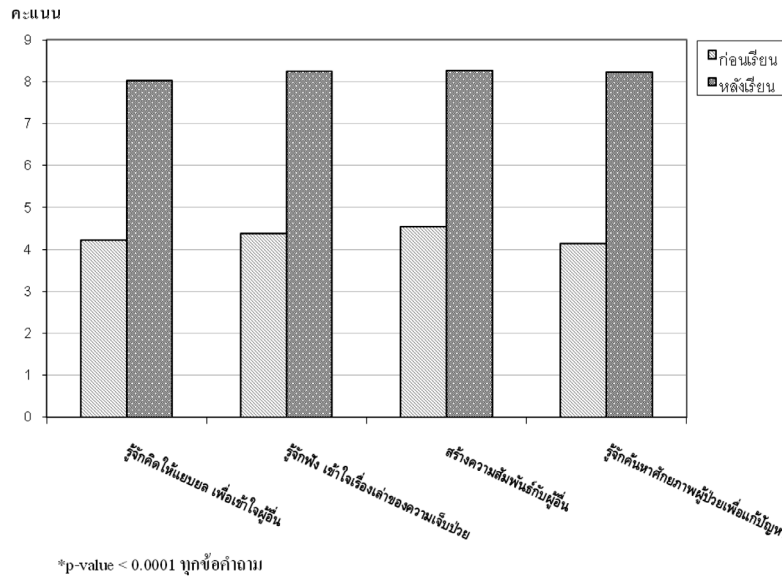

*p-value < 0.0001 ทุกข้อคำถาม

รูปที่ 2 คะแนนเฉลี่ยการประเมินตนเองด้านทัศนคติต่อวิชาจิตเวชศาสตร์ แยกตามข้อคำถาม (n=139)

ด้านการพัฒนาตัวตน พบว่านักศึกษาแพทย์ให้คะแนนการประเมินตนเองในเรื่องการพัฒนาตนเองในช่วงก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติงานเฉลี่ยเท่ากับ 4.3 (sd=1.7, median=4.0, คะแนนต่ำสุด-สูงสุด= 1.0-9.0)

และ 8.2 (sd=0.8, median=8.2, คะแนนต่ำสุด-สูงสุด= 5.2-10.0) ตามลำดับ ซึ่งพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.0001$) ในทุกข้อคำถาม (รูปที่ 3)

รูปที่ 3 คะแนนเฉลี่ยการประเมินตนเองด้านการพัฒนาตัวตนจากวิชาจิตเวชศาสตร์ แยกตามข้อคำถาม (n=137)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กับความแตกต่างของคะแนนประเมินตนเองในช่วงก่อนและหลังสิ้นสุดการเรียน

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ เกรดเฉลี่ย และกลุ่มนักศึกษาแพทย์ตามรอบหมุนเวียน กับความแตกต่างของคะแนนประเมินตนเองในช่วงก่อนและหลังสิ้นสุดการเรียน (change score) โดยใช้ multiple regression พบว่า เพศ เกรดเฉลี่ย และกลุ่มของนักศึกษาแพทย์ไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนน change score ในด้านความรู้วิชาจิตเวชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับในด้านทัศนคติพบว่า เมื่อปรับอิทธิพลของเพศและเกรดเฉลี่ยแล้ว กลุ่มของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับคะแนน change score ในด้านทัศนคติต่อวิชาจิตเวชศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.001$)

โดยนักศึกษาแพทย์กลุ่มที่ 1 มีคะแนน change score เฉลี่ย 2.3 (SD=1.7) นักศึกษาแพทย์กลุ่มที่ 2 มีคะแนน change score เฉลี่ย 2.9 (SD=1.5) นักศึกษาแพทย์กลุ่มที่ 3 มีคะแนน change score เฉลี่ย 3.9 (SD=1.4)

เช่นเดียวกับในด้านการพัฒนาตัวตน ซึ่งพบว่าเมื่อปรับอิทธิพลของเพศและเกรดเฉลี่ยแล้ว กลุ่มของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับคะแนน change score อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) โดยนักศึกษาแพทย์กลุ่มที่ 1 มีคะแนน change score เฉลี่ย 2.7 (SD=1.5) นักศึกษาแพทย์กลุ่มที่ 2 มีคะแนน change score เฉลี่ย 3.6 (SD=1.2) นักศึกษาแพทย์กลุ่มที่ 3 มีคะแนน change score เฉลี่ย 4.4 (SD=1.3)

กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เพศ เกรดเฉลี่ย และกลุ่มของนักศึกษาไม่มีผลต่อคะแนน change score

ในด้านความรู้วิชาจิตเวช ในขณะที่กลุ่มของนักศึกษา มีผลต่อคะแนน change score ในด้านทัศนคติต่อวิชา จิตเวชศาสตร์และในด้านการพัฒนาตัวตน

วิจารณ์

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อกระบวนการเรียนรายวิชา จิตเวชศาสตร์สิ้นสุดลง นักศึกษาแพทย์ ให้ค่าคะแนน การประเมินตนเอง ด้านความรู้ ทัศนคติ การพัฒนา ตัวตนเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับค่าคะแนนในช่วงก่อน การเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการศึกษานี้ มีความแตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมาในปีพ.ศ.2532 ที่พบว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 81 ราย มีทัศนคติไม่เปลี่ยนแปลงหลังสิ้นสุดการเรียนในรายวิชา จิตเวชศาสตร์³ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากการพัฒนา หลักสูตรจิตเวชศาสตร์ของภาควิชาจิตเวชศาสตร์ในปัจจุบันได้สอนเนื้อหาโรคจิตเวชที่มีองค์ความรู้ด้าน neurosciences เป็นองค์ประกอบพื้นฐานหนึ่งในการ เข้าใจโรคจิตเวช ทำให้นักศึกษาแพทย์เข้าใจถึงสาเหตุ ของการเกิดโรค ความซับซ้อนของอาการความเจ็บป่วย และโรคจิตเวชที่เป็นวิทยาศาสตร์ได้มากขึ้น นอกจากนี้ ในกระบวนการสอนยังครอบคลุมเนื้อหาวิชาอื่นๆ ที่มากกว่าเรื่องโรคหรือความเจ็บป่วยทางจิตเวช นั่นคือ เรื่องกระบวนการสื่อสาร การมองผู้ป่วยแบบองค์รวม (กาย จิต สังคม) และเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งการลดอคติ ทางสังคมที่มีต่อผู้ป่วยในกิจกรรมกลุ่มบำบัด ทำให้นักศึกษาแพทย์ได้เห็นวิถีการดูแลผู้ป่วยจากทฤษฎีสู่ แนวปฏิบัติที่เป็นจริงแบบครบทุกมิติ จึงนำไปสู่การมี องค์ความรู้และมีทัศนคติต่อจิตเวชศาสตร์ในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้กระบวนการเรียนการสอนของภาควิชา ยัง สอดแทรกกระบวนการประเมินตนเอง (self reflexion) ในแต่ละช่วงการเรียนการสอนอยู่เป็นระยะๆ ทำให้นักศึกษาแพทย์ได้คิดเปรียบเทียบและมองเห็นตนเอง ว่ามีพัฒนาการ มีการเติบโตเพิ่มเติมไปจากจุดเริ่มต้น ในช่วงก่อนการเรียนรายวิชาดังกล่าว

นอกจากนี้พบว่าคะแนน change score ใน ด้านทัศนคติต่อวิชาจิตเวชศาสตร์ การพัฒนาตัวตนของ นักศึกษาแพทย์ มีความสัมพันธ์กับกลุ่มของนักศึกษา แพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาแพทย์ใน กลุ่มที่ 3 (กลุ่มรอบหมอนเวียนสุดท้าย) จะมีค่า change score มากกว่าในกลุ่มที่ 1 และ 2 ทั้งนี้อาจเป็นผล เนื่องมาจากในกระบวนการเรียนการสอนทำให้นักศึกษา แพทย์ที่ผ่านการเรียนในหลายรายวิชา หลายหอผู้ป่วย ซึ่งมีลักษณะความเจ็บป่วยของตัวโรคและการดูแลที่ แตกต่างกันออกไปตามศาสตร์ของรายวิชานั้น มองเห็น ถึงการรักษาแบบองค์รวมที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการ ตระหนักรู้ เห็นโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองในการดูแล ผู้ป่วยให้สอดคล้องต่อศาสตร์ของแต่ละรายวิชาได้ดีขึ้น และเกิดทัศนคติต่อการมองวิชาจิตเวชศาสตร์ในเชิงบวก ตามวิถีการดูแลที่มุ่งเน้นการมองผู้ป่วยแบบองค์รวม (holistic) ใช้ผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง (patient center) มีความเป็นมนุษย์ (humanistic) และมีการสื่อสาร (communication) ที่ดี

การศึกษานี้มีข้อจำกัดคือ ไม่ได้วัดการเปลี่ยนแปลง ด้านความรู้ของนักศึกษาแพทย์ที่สามารถวัดผลเป็น รูปธรรม (objective) ได้ เช่นคะแนนการสอบ แต่เป็นการ วัดการเปลี่ยนแปลงความรู้จากมุมมองของตัวนักศึกษา แพทย์เอง (self related) ซึ่งอาจมีความอคติคลื่อนหรือ อคติจากความเป็นจริงได้ นอกจากนี้ในการศึกษานี้ ไม่ได้สอบถามถึงเรื่องปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ (confounding factor) ในชีวิตของนักศึกษาแพทย์ ที่นอกเหนือไปจาก ปัจจัยด้านการเรียนการสอนในรายวิชาจิตเวชศาสตร์ ซึ่ง ปัจจัยดังกล่าวอาจเป็นปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาตัวตน ของนักศึกษาแพทย์ที่ และมีผลทำให้คะแนนการพัฒนา ตัวตนของนักศึกษาแพทย์เพิ่มสูงขึ้นได้เมื่อเวลาผ่านไป อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ นับว่าเป็นประโยชน์ใน แก่งการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน รายวิชาจิตเวชศาสตร์แก่นักศึกษาแพทย์ ที่ประกอบไปด้วย การสอนด้านความรู้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อ จิตเวชศาสตร์ และการพัฒนาตัวตนของนักศึกษาแพทย์

ควบคู่กันไป ทำให้เป็นข้อมูลพื้นฐานต่อการพัฒนาหลักสูตรและการสร้างแพทย์ที่มีมุมมองแบบองค์รวม (holistic approach) ต่อไป

สรุป

การสอนวิชาจิตเวชศาสตร์ ทำให้นักศึกษาแพทย์มีความรู้ ทักษะ และการพัฒนาตัวตนเพิ่มสูงขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณนิศานต์ วีระชาติเทวีญ นักวิชาการสถิติ และคุณอารีนา อับดุลเลาะ ผู้ช่วยวิจัย ที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมิน

เอกสารอ้างอิง

1. HRH Prince Mahidol Foundation of the arrow Adulyadejvikrom Praboromarajchanok. [cited 2013 Jan 10]; Available from: URL: <http://www.princemahidolfoundation.com/profiles/main7.html>
2. Armont V, Jarurin P. Process of communication. Songkla Med J 2011; 29:195-201.
3. Nielsen AC. Choosing psychiatry: the importance of psychiatric education in medical school. Am J Psychiatry 1980; 137:428-31.
4. Niaz U, Hassan S, Hussain H, Saeed S. Attitude towards psychiatry in pre-clinic and post-clinical clerkships in different medical colleges of Karachi Park. J Med Sci 2003; 19:253-63.
5. World Health Organization Investing in mental health. Geneva, WHO; 2003.
6. Lloyd GG, Mayou RA. Liaison psychiatry or psychological medicine. Br J Psychiatry 2003; 183:5-7.
7. Farooq S, Akhter J, Anwar E, Ahmed I, Jadoon IU, Khan SA. The attitude and perception of hospital doctors about the management of psychiatric disorder. J Coll Physician Surg Park 2005; 9:552-5.
8. Nielsen AC 3rd, Eaton JS Jr. Medical students' attitude about psychiatry Implications for psychiatric recruitment. Arch Gen Psychiatry 1981; 38:1144-54.
9. Alexander DA, Eagles JM. Attitudes of men and women medical students to psychiatry. Med Educ 1986; 20:449-55.
10. Khan SA, Yousafzai AU, Mehira RK, Inam-ul-Haq. Attitude of medical student towards psychiatry in NWEF. J Ayub Med Coll Abbottabad 2008; 20:44-46.
11. Rachel M, Margaux K, Ella W, Cornelius K Carry on shrinking: career intentions and attitudes to psychiatry of prospective medical students. Psychiatrist 2003; 27:30-2.
12. Galletly CA, Schroeder GD, Chesterman HM, Tsourtos G. Medical students' attitude to psychiatry: lack of effect of psychiatric hospital experience. Med Educ 1995; 29:449-51.
13. Waran T, Surachai K. Psychiatric rotation and the attitude of the fourth-year medical students towards psychiatry. Journal of the Psychiatric Association of Thailand 1990; 35:198-205.